

GOMBATERMESZTÉS FARÖNKÖN „FATIP LIS” OLTÁSSAL

1. A TERMESZTÉS RÖVID ÁTTEKINTÉSE

A nem régen döntött fát 30-40 cm-es rönkökre daraboljuk fel, megfurkáljuk, majd a lyukakba a kívánt gombával átszőtt fapálcikákat helyezünk. Az átszövetés 5-10 hónapig tart, rakatban, vagy a végleges helyükön, talajba süllyesztve. A rönkök 3-4 évig teremhetnek, különösebb kezelés nélkül.

2. TERMESZTHETŐ GOMBÁK

Praktikus okokból csak a laskagomákkal és a shiitakéval foglalkozunk. A fajtaválaszték így is elég nagy, különösen a laskagombák esetében.

- Laskagombák
késői laskagomba (POBA),
ősz-tavaszi hibridek (HJ35, VL80),
nyári típusok (szaka, szilfalaska), ősszel is teremhetnek,
tavasztól ősziig termő (D18),
- shiitake (ősszel és tavasszal termő a 72-es).

3. ALKALMAS FAANYAG

A fa egészséges, taplómentes, még lédús, nem régen döntött legyen. Ezért az év bármelyik szakaszában olthatunk a fa kivágásától függően, de télen célszerű épületben, rakatban szövetni, ahol 10-15 °C van.

Az akác kivételével szinte az összes lombos fa megfelel, de a tölgyek közül inkább a csert válasszuk. A puha fák előbb termőre fordulnak és 2-3 év alatt leteremnek (nyár, fűz, nyír, éger, hárs, vadgesztenye). Alkalmos kemény fák: bükk, csertölgy, juhar, gyertyán, kőris, szil, platán, dió, alma, körte, cseresznye stb. (a szilvát és kajszit illetően kevés a tapasztalat). A fa kivágása után várjunk 1-2 hetet az oltással. A földben visszamaradt tuskó is beoltható, ha sikerül az oltás, nagy mennyiségű gomba várható éveken keresztül.

4. OLTÁS, ÁTSZÖVÉS

Bármilyen hosszú rönk-darabon szeretnénk termesztetni, az egész rönköt, a vágásfelületeket is meg kell furkálni 10-15 cm-es kötésben. A „tiplik” 5 mm vastagok és 40 mm hosszúak. Olyan vastag fúrót válasszunk, hogy a tipli kissé szoruljon, így nem esik ki a mozgatás során. Egy-két cm-rel fúrhatunk mélyebbre, hogy a tiplit beljebb tolhassuk. A lyukat nem szükséges lezárni. Egy tasakban, vagy üvegben 200 db pálcika van, ezzel kb. 10 db átlagos (35-40×20-25 cm) rönköt tudunk beoltani. Ára 3.500 Ft a helyszínen. A tasak szobahőmérsékleten több hónapig eláll.

Tavaszi oltás esetén a laskagombák már ősszel teremhetnek, a shiitake inkább csak a következő tavasszal. Nyári oltás esetén a puhafák még novemberben teremhetnek. Őszi oltás esetén a következő nyáron csak a nyári fajták (szaka, szilfalaska, D18) teremnek, a többiek csak ősszel.

Ha rakatban szövetünk (valamilyen épületben, alagsorban, kazánházban, ahol 10-15 °C van, azt a kiszáradástól fóliatakarással védjük. Őszi oltás esetén a rakatot tavasszal szétszedhetjük, tavaszi oltás esetén ősszel. A már átszőtt rönköket árnyékos helyen (fák alatt, falak, sövények északi oldalán) egymástól 20-30 cm-re földre süllyesztjük, ahogy a rajz mutatja. További kezelésre nincs szükség. Ha a rönköket a végleges helyükön szövetjük át, akkor fólia és földtakarás szükséges. A fólia a kiszáradástól, a föld a napfénytől véd. A földet és a fóliát átszővődés után távolítjuk el. Például tavaszi oltás esetén ősszel, nyári-őszi oltás esetén tavasszal.

5. TERMÉS

A laskagombák a fajtától függően kora tavasztól késő ősziig teremhetnek. Az első terméshullám után a következő termés kb. 30-40 nap múlva jelentkezik. Szárazság idején, ha már esedékes lenne a termés, a rönköket és környéküket öntözzük meg. Jó, ha fű, gyomok, növénymaradványok vannak a rönkök környékén. Ez nem csak a mikroklímát javítja, hanem megakadályozza a talajszemcsék felverődését a gomba lemezei közé.

100 kg faanyag 3-4 év alatt 20-25 kg gombát adhat le. Gombalegyek károsítása (kukacos gomba) inkább csak a nyári fajtáknál fordul elő, védekezni ellenük nem tudunk, de a gombákat ne hagyjuk elöregedni. Különben is az elöregedett gomba kalapja kiterül, kifakul és rágósabb lesz. A gombákat akkor szedjük le, amikor még a kalap széle begöngyölt. Meztelen csigák ellen szórjunk ki a rönkök közé mészpport, műtrágyát vagy fahamut. Csaléteknek jó a félbevágott krumpli, vagy sörrel benedvesített rongy. A csigák sötétben károsítanak.

Az elkészítési módokat és egyéb információkat lásd az általános részben. A laskagombás ételek ízét fokozhatjuk egy kevés shiitake hozzáadásával. A kirántott laskagomba különleges csemege (burgonyapürével, petrezselymes burgonyával, kompóttal vagy majonézzel).

A termesztett gomba szabadon értékesíthető, de termesztésből való származását az eladónak írásban igazolnia kell, vagy elfogadják a csírávásárlási bizonylatot.

Végül megjegyezzük, hogy a szemcsírával is hasonlóképpen oltunk, a vágásfelületekre (alul, felül) vékony csíráréteget szórunk, vagy vastagabb (8-10 mm) lyukakba szemcsírárt „gyömöszölünk”. Szemcsírárt azonban egyelőre nem készítünk.

Mogyoród, 2023. január.

Szili István

Telefon: +36 30/921 3388

